

Inserati se sprejemajo in velja
glasopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "
Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisov

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracija) in ekspedija na
velikem trgu h. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za ceo leto . . . 10 gl. — kr
Za polleta . . . 5 " — "
Za četr leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za ceo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četr leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom poštnas
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h
št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Državni zbor.

Z Dunaja, 15. januarja.

Državni zbor se je danes sošel k prvi seji. Poslancev je manjkalo na obeh straneh silno dosti, ker se mnogim današnja seja ni zdela tako važna, da bi se bili podvzivali priti na Dunaj. Desnica bila je zaradi prepicega števila svojih poslancev dostikrat že v hudi zadregi; tudi danes je ostala pri enem glasovanju v manjšini. Profesor Exner je namreč predlagal, naj se njegov nasvet o markah za obrtne izdelke izroči posebnemu odseku 15. udov, dr. Zeithammer pa je njemu nasproti nesvetoval, naj se izroči že obstoječemu gospodarskemu odseku, ker ni dobro številnih odsekov še pomnoževati. Pa ta predlog je ostal v manjšini in obveljal je nasvet Exnerjev. Reč sama na sebi nima nobenega pomena, vendar pa priča, da večina ne sme biti nemarna, ako neče propasti pri važnih vprašanjih, ki bi morda ne ostalo brez slabih nasledkov.

Izmed Dalmatinskih poslancev k današnji seji ni bilo nobenega. Ukaz cesarskega namestnika, da ima notranji vradni jezik, ki je bil doslej hrvaški ali italijanski, odslej biti nemški, jih je tako vžalil, da nečejo več priti na Dunaj. Vlada je vsled tega v ne majhni zadregi. Pravijo pa, da dotični ukaz ni tako strog, kakor se je pisarilo po časnikih in da ne zadeva sedanjih časov, ampak ima pred očmi še le prihodnost. Vlada namreč želi, naj bi se mlajši vradniki temeljito naučili tudi nemškega jezika, da bi bili

kedaj v stanu vradovati nemški. Pa tudi tak ukaz v sedanjem času nikakor ni več primeren, in vladačbode morala Dalmatincem pustiti take jezikovne pravice, kakoršne so imeli dozdej. Sporočilo se je toraj dalmatinskim poslancem, naj le pridejo v državni zbor, in cela desnica se bode potegnila za to, da se jim njihove pravice ne kratijo. Prej omenjeni namestniški ukaz se bode moral toraj preklicati.

Obpravnavali so se pa v današnji seji samo predlogi v prvem branji, to se pravi, izročili so se raznim odsekom, ki jih imajo pretresati in zboru stavljati svoje nasvete. Prva točka je bila delniška postava, ktero je zbornici predložila vlada sama. Izročila se je brez ugovora posebnemu odseku, ki se bo volil v eni prihodnjih sej. Liberalni listi hudo zamerijo ministru Pražaku, da o tej postavi ni nič spregovoril. Za tem je prišel na vrsto predlog Roserjev, naj vlada skoraj osnuje postavo zoper spridenje jedi in pijače, in sploh za živež potrebnih reči. V svojem govoru je obširno razlagal, kako brezvestni spekulantje kvarijo razne za vsakdanji živež potrebne reči. Podpiral ga je poslanec Kindermann in predlog se je izročil kazenskemu odseku.

Menger vtemeljeval je potem svoj predlog, da naj se davek naklada popotnim in polišnim razprodajalcem. Izroči se davkarskemu odseku. Za njim poprime besedo Exner, ter opravičuje svoj že gori omenjeni predlog, ki se izroči posebnemu odseku 15

udov. Naposled govori še Pacher zoper ravnanje nekterih prodajalcev, ki vedoma ljudi sleparijo s tem, da prodanega blaga ni toliko, kolikor bi ga moralo biti. Predlog njegov se izroči gospodarskemu odseku.

V današnji seji so se zbornici izročili tudi nove davkarske postavbe o osebnem prihodninskem, o rentnem davku.

Liberalni listi s temi predlogi niso nič kaj zadovoljni in so že danes vdrihali po njih. Silno jih boli, da bodo morali tudi borzni bogatini plačevati od svojih dohodkov, ki so jih dozdej vživali brez opovir. Prilicno bomo o načrtih teh postav spregovorili obširneje.

V današnji seji je g. Klun tudi izročil resolucije ljubljanskih obrtnikov zaradi odprave dela po kaznilnicah, zaradi osnove samostojnih obrtniškkih zbornic in zaradi omejitve za delo odločenega časa. Sklep se je bil je popoldne ob dveh. Prihodnja seja bo v petek 19. t. m., pa brez meritoričnih razprav, ker so na dnevnem redu zopet prva branja posameznih predlogov.

Marljivo so se pa dela poprijeli odseki, zlasti budgetni odsek se je že danes zvečer sešel k prvi seji, v kateri je obravnaval pokojninski zaklad in pa proračun deželno-brambovskega ministerstva. Prišle so pri tej priliki v razgovor tudi razmere v Krivošiji in Bosni. Minister Welsersheimb je odgovoril, da je v Krivošiji vse mirno; prebivalci so pobegnili v Črnogoro in se niso več vrnili. Radi bi bili sicer prišli zopet

Listek.

Dvoja vlada.

Črtice iz ruske zgodovine.

Po Solovjevu in Horajnskem spisal J. Steklasa.
(Dalje.)

Ali same vojaške potjehe niso mogle izključljivo zanimati Petra; njega je mučila želja za znanjem. Igre soldaške, ustrojenje soldaških polkov, vse to je pokazivalo željo za izkustvom v vojaštvu, za novo evropsko uredbo, a predstavitelji tega izkustva, te uredbe so bili poleg; v Moskvi je bila cela sloboda, tako zvana nemška, napolnjena s ptujimi najetimi častniki. Semkaj tedaj se je moral naravno in neobhodno obrniti mladi Peter za izkustvom, za znanjem; tukaj se mu je odkril novi svet, ki ga je prikoval za vselej k sebi. Le ti ptuji častniki sicer niso mogli Petra mnogo naučiti, med njimi ni bilo učenih ljudij, ali to je bil večidel narod živ, vesel, izkušen, ljudje, ki so mnogo sveta vidili: oni so v svojem pripovedanju odkrili vse čudeže zapadnega sveta, čudeže zapadne civilizacije; oni so njemu z uveličavanjem predstavljali bogastvo tega sveta v

nasprotju z bednostjo ruske zemlje; oni so na ta način razpalili v Petru strast, da vidi vse to sam in da prenese v Rusijo. V tem veselem in priprostem krogu se je odvadil Peter popolnoma dvorskih običajev, od stariških ruskih navad. Med vsemi timi ptujci se je Peter družil najraje s Ženevcem (Švicarjem) Francetom Lefortom, ki ga je prilobil za-se s svojim veselim iskrenim, in družabnim značajem; bezkoristje in vdanost ste še bolj skrepili le-to družbo; kot drug, ljubljani tovariš, je uplival Lefort na Petra silno. Da se more naučiti aritmetike, geometrije, fortifikacije, artilerije najde si petnajstletni Peter za učitelja Holandeza Timermana. (Po najnovem izraživanju se je Peter upoznal z Lefortom še le po 1689. l. in eden prvih njegovih učiteljev je bil Livonec Mengden, zapovednik preobraženskega polka. (Glej Brückner A., Peter der Grosse. Berlin. G. Grote 1879.) Poprejšni moskovski careviči niso bili naučno naobraženi; stareji brat Petrov je bil sicer podučevan, ali ta poduk je bil cerkvenega značaja, kajti duhoven mu je bil učitelj. Petru pa ni bil dan tak učitelj, on se je obrnil kar radi nauka k ptujcem zapadnjakom; od tukaj svetski značaj

obrazovanja, donešenega kasneje po Petru v Rusijo; sicer je bila nauka tudi pred njim dopuščena, ali pod nadzorom cerkvenim, kakor smo vidili iz ustava Slavjano-Greko-Latinske akademije za cara Feodora. Enkrat je pregledaval Peter s Timermanom v selu Izmajlovu starine deda svojega Nikite Ivanoviča Romanova (bratranca cara Mihajla) pa je našel ptujo ladjo, in precej je poprašal Timermana, kakšna je ladija? kje jo rabijo, v čem je ona bolja nego ruska? Timerman je odgovoril, da je to angleški (bot) čoln in da vozi z jadri po in proti vetru. Odkrivši to redkost ukaže Peter tak čoln prirediti za plovitbo? Timerman je pokazal na Holandeza Branta, ki je hitro zadovoljil želji mladega cara spustivši brod po Javzi. Peter je kupil ta brod, dal ga odpeljati v Izmajlovski ribnik in potem ododpraviti na Porejaslavsko jezero, da bi se tam iztesalo še nekoliko takih ladij. Ženitevz Evdokijo Feodorovno Lopuhinovo (v jan. l. 1689) ga ni mogla odvrniti od obljubljenega zanimanja, odvrnila ga je pa z nekaj časa buna moskovska.

Pad Sofije. Potjehe mladega Petra Sofija ni smatrala za sebe nevarne; one so njega oddaljevale od Moskve, od uprave dr-

nazaj, pa vlada zahteva brezpogojno vrnitev; sicer pa so tamošnji ljudje, kakor je rekel g. minister, silno surovi in divji ter neobčutljivi za omiko. Ta izjava poslancem ni kaj dopadla ravno tako njegov izrek ne, da je žalibog resnično, kar listi pišejo o naših razmerah nasproti Rusiji. Politična ta izjava pač ni bila.

Gospodska zbornica bode imela svojo prvo javno sejo v četrtek 18. t. m. Njena obrtniška komisija prav marljivo pretresa obrtniško postavo in je večinoma pritrdila sklepom zbornice poslancev, predstavila je samo nekoliko paragrafov. Edina meritorna prememba je ta, da pravi kupci ne smejo sami izdelovati reči, ki jih prodajajo. To je bil že v poslaniški zbornici nasvetoval poslanec Zallinger in poročevalec grof Belcredi je priporočal ta nasvet, pa ostal je v manjšini. Ako ga toraj sprejme gospodska zbornica, bode le vstregla večini, ki je to že prej nameravala, pa ne dosegla. Morda bode reč obveljala sedaj, ko pride postava vsled omenjene premembe iz gospodske zbornice zopet v poslaniško zbornico nazaj, kar so utegne zgoditi v kakih 5 ali 6 dneh.

Gambetta in časopisje.

To je bilo vrenje in drvenje, vriš in šum, ki ga je delalo svetovno časopisje zadnje dni. Listi in lističi, znani in zakotni poskušali so se in tekmovali med seboj, hvalili, poveličevali in slavili vse vprek zadnje uro minolega leta umrlega Gambetta. Kamorkoli si se ozrl po časnikih, povsod bili so polni tega imena: vvodni članki, politične novice, dopisi, raznoterosti: vsega povsod obilo in vse večinoma o Gambetti; in bilo je tako gibanje in dviganje valov, da bi bilo skoro rekli: tega ne bo konca! V zadregi bili so skoro listi, kje bi začeli hvaliti, zato bili so jim skoro pretesni njih prostori in enako so lističi za temi kobacali in po svojih močeh tudi pritrkavali glasu, ki naj bi svetu naznanjal javno mnenje. „Zapustil je svet njegov

žavne; privrženci njeni so pokazivali vedno na veselo življenje Petrovo, samo da ga očernijo pred narodom: „Naša gosudarinja (Sofija), so govorili oni, moli neprenehoma, a tam pri Petru igrajo na orgle in gosle“. Nevarna jim je bila družina careva potješni predrzneži. Sicer pa ni bilo sovraštvo Sofijino in njenih privržencev obrnjeno poglavito na Petra, nego na mater njegovo, carico Natalijo Kirilovno, ki ni prenehala z dvema svojima glavnima privržencema Lavom Kirilovičem Nariškinom in knezom Borisom Aleksjejevičem Golicinom izražavati nezadovoljstvo svojo o vlastoljubju Sofijinem, ki se je zdaj zvala že samodržica vse Rusije; upraviteljci pa se je prijavljivalo vse, kar se je govorilo proti njej pri carici; Saklovitij, ki je imel s padom Sofijinim izgubiti vse, ni drhtal pred nobenim sredstvom, ki bi bilo moglo odstraniti ta pad: „Da tebe, gosudarica, ne bijejo, bolje je, da se carica odstrani“ govoril je on Sofiji. Da učvrsti svojo vlast, hotela je Sofija dati se venčati s carsko krono, ali hladnost, katero so strelci pri tej nameri pokazali, jo je prisilila, da je popustila v tej zadevi. Šakloviti je podpihoval nenavist strelcev proti carici; ali strelci, ki so se poprej tako hitro vzdignili za rešitev careviča, se zdaj niso odvažili na ubojstvo carice. (Dalje prih.)

genij, zapustil ga je mož velik v mislih, a še večji v dejanji; ločil se je od nas mož nesebičen, čistega značaja; sin, ki je žarno ljubil svojo domovino, ki je toliko žrtvoval zanjo, od kterege so upali, da opere madež, ki temni francosko od 70. leta, državnik, ki je skoro samovoljno vzkazoval osodo v Evropi itd“. Vse to in še mnogo drugega šlo je po časopisih vse vprek resnično in neresnično, hvale in graje vredno: vse so metali v en koš in vse je klicalo: Gambetta ave! Pri vsej tej komediji pa človek ni vedel, komu bi se bolj čudil: ali zmešnjavi, ki je pri vsem tem počenjanji vladala, ali grozni in obsodbe vredni nesamostojnosti posameznih. Bolezen in smrt Gambettova bile ste nekako skrivnostni, v meglo zaviti in nikdo ni vedel, kako in kaj; med boleznijo so skoro do zadnjega listi ljudi vodili za nos in ob smrti in po smrti počil je glas iz Pariza in ta glas se kotlja sedaj kot odmev po vesoljnem svetu, tu in tam po razmerah malo, a ne bistveno spremenjen; časopisi pa so hiteli svojim bralcem praviti novice, ktere so ti slastno brez razsodbe požirali. In dosegli so svoj namen; reči moramo: javno mnenje, izraženo po časopisih v imenu človeštva, je umrlemu prijazno. Le lepo, hvale in pognemanja vredno se govori o njem, in gorje onemu, ki bi se drznil postaviti se po robu temu javnemu mnenju, ki bi tudi v sedanjih razmerah hotel samostojno soditi po svojem zdravem razumu o tem možu. Nekako oblastno zdi se zahteva to javno mnenje od človeka, da bi žrtvoval najdraži svoj zaklad, ki si ga je pridobil z bojem in znojem, da bi žrtvoval svoje prepričanje ter z drugim svetom vred pridružil se slavnostnemu sprevodu, ki se vrši po širnem svetu, kteremu na čelu mogočno, zavestno in oblastno stopajo listi svetovni in vplivni in za njimi, sicer vse bolj ponižno, a vendar le še drzno se pehajo tudi drugi lističi, ki prerivajo drug drugega, kdo da bi bil bliže onih prvih velikanov; za njimi pa se drvi silna množica človeštva brez reda, večinoma nevedoč, kaj da vse to pomeni; glas pa te silne množice, tú čist, tam pa vže hripav in oduren kliče ti strmečemu opazovalcu nasproti: Gambetta ave!

Veliko jih, je a vendar vsi nimajo tako po ceni svojega prepričanja, zdravega svojega razuma, malo sicer, a vendar nekaj jih je, ki se ne pridružijo temu sprevodu.

Ali naj ga pa morda ustavijo, zabranijo; smešno bi bilo delo tako, ker nevspešno. Nerazumeli bi njegovih glasov, tuji bi ostali svetu, ki se stara, kaj je opomnil Leo XIII. pri neki priliki. Smejali bi se mu zaničljivo in skušali ga z vsemogočimi sredstvi svojimi uničiti. A vendar k temu molčati ne more, ne sme!

Upati vendar je, da se valovi poležejo in da šum potihne. Pričakovati smemo, da bode kmalu konec kraljestvu, ki si ga je vstvarila v prvem hipu v človeškem srcu kraljica domišlija, ki tudi nezatnega prostorčka ni dovolila razsodnemu razumu! Želeti je, da se duhovi umiré, da zopet pridejo v navadni tir, kjer bode zopet lahko ločiti dobro od slabega, resnično od neresničnega, mogoče od nemogočega in tedaj mislimo, da bodemo čuli tudi pravo sodbo o Gambetti.

Za sedaj omenimo le resnico, da kolikor bolj se človeštvo načelno upira vsakemu kultu božjemu, toliko globeje zagazi v kult človeški, kakor nekdanj v paganstvu. Boga ne časté, ne molijo, a klanjajo se geniju

človeškemu, naj se kaže v tej ali oni podobi, naj si bode genij na glediščnem odru — kult svetovno znanih igralk — nesramnic — kjer se le na odru vrše dramatični prizori, ali pa genij na svetovnem odru, kjer se vrši krvava drama vsakdanjega življenja — kult državnikov, umetnikov in pesnikov, to lahko opazimo v tem slučaju. — In drugo enako važno resnico: kolikor bolj se človeštvo ponša s svojim brezverstvom, ker neče načelno pripoznati nobene veljave, kolikor bolj se baha s svojim razumom, tem manj ima samostojnih nazorov, pridobljenih po razumnem premišljevanji, tem rajši veruje človeški veljavi: lastna razsodba se gubi in bati se nam je, če se razmere bistveno ne spremenijo, da bode jela vladati in gospodariti le fizična sila in kruta strast! Poglej v življenje in sodi sam!

Država in šola na Angleškem.

(Konec.)

Kardinal Manning v svojem pastirskem listu l. 1872 ni odrekoval državi prava, braniti se socijalnih nevarnosti, ki nastanejo iz nevednosti nje podložnih, a hotel je, naj se starišem ne krati pravica, poučevati otroke v veri svojih očetov, on je zahteval, da se cerkvi prizna to, kar se ji ne more odrekati, ker izvira iz Boga — namreč pravica do šole. Ali pa more cerkev izvrševati svoje pravice, ako postavodaja vsaki čas in v vsakem kraju pooblašča večino občinskih svetovalcev ali davkoplačevalcev, da vstanove šolski svet in napravijo brezversko šolo, s tem se sila godi katolikom, ki so dostikrat v manjšini, pa tudi revno prebivalstvo, ki ne plačuje davkov, se kar naravnost mora sili podvreči. Ako je v kaki občini že taka šola, vlada ne vidi, da bi bilo tam treba še kake verske šole, to je, ne daje podpore za tako versko šolo, ker so pa katoliki na Angleškem ubožni, je to toliko, kakor da bi se zabranila verska šola. V tem slučaju pa, t. j. ako ni verske šole, primora pa poznejša postava stariše, zažugaje jim kazni, da pošljejo svoje otroke v brezverske šole, a tam je njih vera v nevarnosti! Kar pa se tiče šol, ki so bile že pred l. 1870 in so v zvezi s kako cerkveno družbo spremenilo se je pri njih vsled sklepa v parlamentu l. 1870 vzlasti mnogo pri katoliških šolah: vsaka katoliška šola, ako je dobivala pri državi podporo, je bila zavezana, sprejemati v šolo otroka, tudi nekatoliških starišev, ako je bilo le v šoli kaj prostora, in so stariši zadostili, kar se je tirjalo od njih zastran snažnosti in rednega obiskovanja šole, in zastran vplačevanja šolskega denarja; takih otrok ne gre pridrževati pri krščanskem nauku, ako stariši tega ne zahtevajo. Taka določba zbrise verski znak šolam, ki so se vstanovile tudi s katoliškim denarjem. A pride še več: poučevanje v veronauku ne sme biti v šolskih urah. Tako postane verski nauk, kateremu morajo podvreči se vsi drugi nauki, kakor pišejo papež Pij l. 1872 nadškofu v Freiburgu, postransko poučevanje, otrokom se obtežuje naučenje krščanskega nauka, in s tem se krati verska prostost. Sila ta se razteza notri do izbere šolskih pripomočkov, ako je prepovedano rabiti take bukve, ki zastopajo versko stališče; mislimo le na zgodovino, kako zelo mora motiti taka prepoved. Kar se pa tiče vstanove novih verskih šol, kolikor te namreč zahtevajo državne

podpore, določuje postava parlamenta, da naj se napravijo le v takih krajih, kjer se ljudje kaj zanimivajo za šolo in kaj morejo plačevati; ni treba ralogati, kaj se to hoče reči v okrajih, kjer stanuje ubogo irsko ljudstvo.

Taka je postavodaja še danes, ker poznejša postava l. 1876 ni spremenila ničesa v tem, kar se tiče vere. Ali bodo mogle pri takih okolnostih šole, ki so sklenene s katoliško cerkvijo tekrovati z brezverskimi. Sicer se neumorno trudijo, zasesti nove kraje, in zasedene kraje potem obdržati. A bojna sredstva niso jednaka.

Šolskemu svetu, ki je postavljen nad brezverskimi šolami so zmirom novci davkoplačevalcev na razpolaganje, s temi stavljajo šolske palače, preskrbe šole z vsemi potrebnimi pripomočki učitelje dobro plačujejo. Stariši se dajo preslepiti, videti tako prostorne in dobro oskrbljene šole in raje v take šole pošiljajo otroke, kakor v verske šole.

Katoliške šole se zdržujejo s dobrovoljnimi zneski katolikov po večem revnih; dasiravno pa vsi svoj denar pokladajo in katoliško plemstvo s svojo darežljivostjo kaj lep vzgled daje, vendar je čedalje več treba, ker Irce prihajajo in se trošek komaj zmaguje. Katoliki morajo po sklepu parlamenta prikladati za brezverske šole, ki so njih verij najbolj neprijazne. To je vendar vnebovpijoča krivica, zoper katero hoče kardinal Manning vlogo z več tisoč podpisov predložiti parlamentu; koliko bo izdalo, se bode videlo. Cerkev se sme edino na to zanašati, da stariši vedo ceniti korist verskih šol, ki otroke vzgajajo v veri, in to je le tedaj mogoče, ako se stariši pridobe za cerkev, ki mora tudi večkrat za nje skrbeti. Pri tem mora pa cerkev skrbeti tudi za vzgojo učiteljev, kakor je že to storila po učiteljskih semeniških.

Ako pa spodleti vse to upanje, bode li angleško ljudstvo spregledalo, kaka nevarnost preti mladini po vzgoji v brezverskih šolah. Ali bode spregledalo, kam pripelje taka na pol omika, ki budi strasti državnemu redu najbolj nevarne: nevošljivost, prevzetnost in častilakomnost in hrepenjenje po hitrem bogastvu. Angleškega ljudstva sicer naravnost niso vprašali, pa pa ga kličejo vsako tretje leto k volitvam, da volijo ude okrajnemu šolskemu svetu. Med njimi so vsako leto taki, ki zastopajo tudi cerkveno stališče. L. 1876 je vse nekako dobro kazalo, veliko jih je bilo voljenih, med njimi tudi katoliki, ki imajo v šolskih svetih nalog, varovati katoliške davkoplačevalce preobkladanja in braniti verske koristi, kedar se ne strinjajo z brezverskimi. Pozneje je pa pri postavljenji kandidatov šlo za to, ali bodo s dohodki za začetne šole še tako potratno ravnali, ali bodo kaj štedili? Pred kratkem so bili nove volitve v Londonu, ki so mero-dajavne za vso deželo, ker obsegajo neznano veliko število šol. Dosihmal je bila šolskim svetom politika, da so z denarji, kar so jih imeli na razpolaganje, ustanovili več srednjih šol, tudi na to niso gledali, ali ostane kaj denarja, da se otroci ubogih nauče najpotrebnejšega. To je popolno zoper postavo, ki hoče, da se javni denar obrača le za uboge. A londonski šolski svet ni vodila ljubezen do više učenosti, mislil je s tem več učencev pridobiti, da spravi ob veljavo verske šole. Zoper to so se uprli zastopovalci verskega stališča, a tudi štedljivci. Ti dvoji sicer niso predrli, pa so vendar veliko svojih spravili

v šolski svet, tudi ti, ki niso bili voljeni, so imeli znatno manjšino za sabo. Vpraša se, kaj bode prihodnost prinesla, ali ne bode sedanja večina postala manjšina, in bode nastopil preobrat na korist verski vzgoji.

Dosihmal smo navedli neprilicnosti angleških prvotnih šol, a priznati se mora, da država tudi takim katoliškim šolam, katere znatno podpira, popolno prostost daje, da volijo, umeščajo, plačujejo in odstavljajo svoje učeničke, kakor se jim prav vidi. S tem se škodljivo vpelivanje države, ki se na Nemškem pikazuje, nekoliko zmanjša.

Politični pregled.

V Ljubljani 17. januarja.

Avstrijske dežele.

Naši ustavoverci bi radi vedeli, koliko časa se smejo zanašati, da bode še njih liberalno gospodarstvo v deželnem zboru in odboru trajalo. Zato neki, kakor izve „Vaterland“, liberalni časniki zatrdujejo, da prihod našega obče spoštovanega dež. predsednika na Dunaj je v zvezi z razpuščenjem deželnega zbora, ker meseca julija, o času šeststoletne svečanosti ima zborovati novoizvoljeni deželni zbor.

Mar li je kaj na tej govorici, ali ne, ne vemo; mislimo pa, da meseca julija nov dež. zbor lahko zboruje, naj sedajni liberalni zbor tudi ne bode pred časom razpuščen, ker meseca junija bo njegov čas (šestletna doba) tako potekel. Če je za volitve vse pripravljeno se lahko naglo izvrše; bila bi saj volilna borba pred pri kraji.

V Trstu je bil izvoljen v II. volitvenem oddelku Artelli z 139 glasovi, kandidat tržaškega političnega društva je dobil 74 glasov od 223.

Volitveni red za vojaško granico.

(Konec.)

§ 5. Prebivalci po mestih izvršujejo svojo volilno pravico le direktno. Kar se tiče oseb, ki so v § 5. postave o volitvenem redu kraljevin Hrvaške Slavonske pod b), c) in d) navedenih določuje se v mestnih občinah neposrednjega davka naj manj 10 gld.

§ 6. Prebivalci selskih občin izvršujejo volilno pravico neposrednje ali posrednje.

Neposrednje volijo deželnega poslanca: a) Vse osebe, ki imajo ali za se ali za svoje družine ali kot hišni očetje zadrug v hrvaško-slovanski posestva in od teh plačujejo davka naj manj po 25 gld. na leto.

V selskih občinah okrajev Lika-Otočanskega in Ogulin-Slunjskega so za direktno volitev opravičene osebe, ki pod zgoraj imenovanim okolinostmi plačujejo direktne davka naj manj 15 gld.

b) Duhovniki vseh pripoznanih veroizpovedanj, aktivni, razpoloživni, in umirovljeni državni in deželski uradniki, umirovljeni vojaški častniki, srenjski predstojniki in notarji, odvetniki, doktorji katere koli vede, magistri kirurgije, lekarničarji, zemljemerci z diplomom, morski kapitani in učenički splošnih ljudskih in meščanskih šol.

c) Rokodelci, kupčevalci in vozniki po morji, gospodarstveni in gozdni uradniki denarnih zavodov, ki plačujejo najmanj 20 gld. Posrednje volijo deželnega poslanca.

a) Vse osebe, ki imajo za se ali s svojimi družinami ali kot hišni očetje zadrug v dotičnem volitvenem kraji posestvo, od katerega naj manj tri goldinarje plačujejo.

b) Rokodelci, trgovci, gozdni in gospo-

darstveni uradniki, uradniki denarnih zavodov, ki plačujejo naj manj 5 gld. davka.

§ 7. Pod postavami, navedenimi v §§ 10, 13, 22 in 41 deželnega volitvenega reda dne 15. julija 1881 imajo se razumeti, kar se tiče hrvaško-slavonske granice, tiste določbe, ki tam veljajo za stran volilnega reda v občinah dne 8. junija 1871; politična oblast, katera je po tistem volitvenem redu namestno županstvo, so pa v vojaški granici okrajne gosposke.

§ 8. Ta volitveni red velja le toliko časa, dokler se po postavnem potu ne vkrene kaj drugega.

Vnanje države.

Iz Petrograda 13. januarja. Cesar in cesarica prišedša le-sem sta se peljala najprej v cerkev Kasansko in potem v Aničkovo palačo. — V zimski palači se danes sprejemo velikaši. — Cesar je podelil katoliškemu nadškofu Fialkovskemu red Aleksandra Nevskega. Katoliški častniki, katerih je dve tretini v ruski armadi, so bili dosihmal izključeni od viših služeb; prednost so imeli pravoslavni; sedaj pa je došlo povelje, da tega v prihodnje ne bode, in general Obručev je dobil ukaz, da zdela primeren navod.

Jerome Napoleon navadno rudeči princ imenovan, je objavil 15. t. m. nenadoma svoj „manifest — razglas“ na moje sodržavljane. Prinesel ga je ne le rodovinski list „Figaro“, ampak nabit je bil na raznih voglich ulic. — Se vé, da policija se je kar mogoče podvizala ga doli iztrgati. Čez dan je republikanska vlada zapovedala J. Napoleona zapreti.

Iz Nizze 13. januarja. Ob 1. uri so peljali Gambettovo truplo na pokopališče. Vojaki so šli pred mrtvaškim sprevedom. Maire (župan) je imel nagrobni govor, in je povdarjal, da ta žalostna okoljščina daje Nizzi priliko, da dokaže svoje sočutje do francoske republike.

Iz Dublina 13. januarja. Pred sodbo so bili postavljeni srenjski svetovalec Carey in še dvajset drugih, dolže jih, da so se zarotili umoriti več policijskih uradnikov.

Mohamedani v vzhodni Rumeliji se pripravljajo na vstajo. Vzhodno rumeljska vlada je zasačila več zabojev, kjer so bile puške po sistemi Henry-Martini, te je poslal mladoturški komite na pododsek v Plodivje, a vlada jih je zaplenila. Zagotavlja se, da se turška armada nabira ob vzhodno rumelski meji, a preplašeni kristjani se pripravljajo za obrambo, ker se boje resnega vstanka.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 16. januarja. (Skrb za delavce. — Novi udje gospodske zbornice. — Zakaj se je Wimpffen ustrelil in zakaj so bili v nedeljo zaprli jezuitovsko cerkev v Levovu?) „Deutsche Zeitung“ danes piše, da ima večina obrtniškega odseka danes tajno sejo, da se pogovori hoče li sprejeti ali zavreči od gospodske zbornice nameravane spremembe obrtniške postave. Ta novica je gola laž; kakor sem pisal včeraj v članku o državnem zboru, je dozdej nasvetovana premenba prav v smislu večine obrtniškega odseka, ki mu toraj ni treba še le pretresati, kaj naj stori. Sicer pa gospodska zbornica omenjene premembe še ni pritrdila in bi se lahko zgodilo, da bi jo tudi zavrgla. Obrtniški odsek bi toraj čisto prazno slamo mlatil, ko bi že danes sklepal o rečeh, o katerih ne vé, se bodo li potrdile ali ne.

Obrtnijskega odseka večina imela je sicer res danes privaten ali zaupljiv razgovor, kterege sta se vdeležila tudi kupčijski minister baron Pino in sekijski svetovalec baron Weigelsperg. Toda sošli so se poslanci samo zato, da se pogovoré, kateri od delki obširne obrtnijske postave naj se zdaj najprej vzemo v razgovor. Po priporočilu g. ministra se je sklenilo, najprej pretresati oddelek o obrtniskih nadzornikih in pa oddelek o pomočnikih in delalcih sploh. Oba ta dva oddelka se imata rešiti tudi v poslaniški in gospodski zbornici še letos, preden se na spomlad razide državni zbor.

Da bode šlo posvetovanje urnejši izpod rok, se je sklenilo, da naj o obrtnijskih nadzornikih poroča poljski poslanec Chamiec, o pomočnikih pa grof Belcredi. Tudi so se razgovarjali poslanci o načelih, po katerih naj se gledé pomočnikov osnuje postava. S tem, mislimo, bode jako vstrežene željam delalcev. Večina je tega mnenja, da naj se gledé časa, za delo odmenjenega določi, da pri odrašenih ne sme trajati čez 10 ur, in da se jim med delom dovolite dve uri počitka, da bi toraj delalec vsega skupaj pri gospodarju ali v fabriki ostal 12 ur. Ženske sploh in mladi delalci od 16. do 20. leta naj bi imeli 8 ur dela in 2 uri počitka, tudi naj bi bilo prepovedano ženske rabiti za ponočno delo in otroke spod 14. leti jemati v tovarne ali fabrike. Razun tega naj bi bilo delo ob nedeljah in praznikih strogo prepovedano. Liberalci sicer pravijo, da bi bilo toliko počitka obrtnijstvu na kvar, pa na Angleškem, kjer obrtnija najbolje cveté, tudi ne delajo dalje ko 10 ur na dan in praznujejo 52 nedelj, božični dan in veliki petek, potem vseh 52 sobot popoldne in 8 petkov popoldne, toraj skupaj 84 dni v letu. Katoliških nedelj in praznikov v letu je pa samo 67. Vlada se glede teh načel sicer še ni izrazila, vendar pa je g. minister zagotovil, da hoče, kolikor mogoče vstreči željam in da naj se izvolijo nekteri možje, ki se bodo z vlado natančno dogovorili o vseh teh zadevah. Obrtnijski odsek bo imel toraj zopet veliko poslanca in se zarad tega snide k prvi seji že v četrtek 18. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Nedeljska „Wiener Ztg.“ je objavila, da so bili od cesarja za ude gospodske zbornice imenovani: grof Grüne, g. Čedik, predsednik kupčijske zbornice tržaške g. Reinelt, pa gg. Risenfels in Pavlonovski. Na razmere strank v gospodski zbornici ta nova imenovanja ne bodo imela nobenega vpliva, vse ostane pri starem. Liberalni listi se jako hudujejo, da je grof Grüne poklican v gospodsko zbornico, zadovoljni so pa z imenovanjem g. Čedika, ki ga prištevajo k svojim privržencem.

Ogerski poslanec Istoczy je ministerskega predsednika Tisa za interpeliral, je li res, kar piše Berlinski „Tagblatt“ o razmerah med poročnikom Wimpffenom in baronom Hirschem, ki je prvega boje zlorabil za svoje denarne špekulacije in ga s tem prisilil k samomoru. Minister je včeraj obljubil na to interpelacijo odgovoriti danes, a že včeraj je v klubu svojih prijateljev naznanil, da omenjeno od Istoczija navedeno pismo „Berlinskega Tagblatt“ ni pravo, ampak ponarejeno. Pravi vzrok Wimpffenovega samomora se toraj še ne bode zvedel.

V Levovu so v nedeljo kar na mah zaprli jezuitsko cerkev, ko so hotli ljudje iti k službi božji. Po listih se je ugibalo sim-

ter tje, zakaj bi se bilo to zgodilo, današnji listi pa poročajo, da je vlada to zaukazala iz previdnosti, ker se je bilo zvedelo, da hočejo socialisti v cerkvi nekoga napasti in napraviti zmešnjavo. Ker je bilo pri nekem šundru v omenjeni cerkvi enkrat zarad narodnega izhoda pokvečenih in poškodovanih več ljudi, zato je hotla vlada taki zmešnjavi in nevarnosti s tem v okom priti, da je cerkev zaprla. Ob enem se iz Levova naznanja, da so zarad socialističnih zadev zaprli več ljudi in preiskali njih stanovanja.

Od Drave, dne 14. jan. (Občinske volitve. Odhod delavcev na Tirolsko. Tržaška loterija.) Pri nas so sedaj na dnevnem redu volitve občinskih odbornikov in županov, ker je že tri leta poteklo, odkar so sedanji svojo poslovanje pričeli. Tam kjer bivajo zavedni rodoljubi, je že naravno, da si izberó tudi národnen občinski zastop zlasti pa národnega župana, toda z žalostjo moram spoznati, da se nahaja ob Dravi še mnogo občin, v katerih bi pravih zavednih Slovencev z lučjo v roki po dnevi zastoj iskal, in tacega zastopa na čelu srenj so naši nemčurčki kaj veseli, posebno tačas, kadar je treba nabrati kaj podpisov za ohranitev njihovega „zatranegega nemštva.“ To nam svedočijo zloglasne Mihaličeve protislovenske prošnje. Vzemimo le v poštev Podravske občine: Brezje, Marnberg, Vižinga (gornja in dolnja), Muta, Vozenica, Vuherje, vse so skoro hopenile v že imenovani doktorski koč in na prstih lahko sešteješ vse zavedne rodoljube, ki na tem precejšnjem prostoru prebivajo. Tukaj je toraj še treba Diogena, ki bi z lučjo v roci došel prižigati narodno zavest, in da nimamo narodne duhovščine, smeli bi nad vzbujenostjo malo da ne obupati, kajti zagrizenci naše narodnosti, ki se čutijo tú gospode, pazijo na vsako tajno tlečo iskro, da jo kar pri početku zadušé. A ko bodo pa ti ljudje sprevidili, da se cesarska odlikovanja pripenjajo tudi na slovenske prsi (kar se zadnji čas pogostoma godí), bodo menda še kdaj pametni postali, samo da bodo redko vsejani ljubimci narodovi tudi pravi značaji, ki si jih bodo zamogli jemati novinci v izgled!

V začetku letošnjega leta polastila se je po nekaki agitaciji mnogih naših delavcev želja, poskusiti svojo srečo tudi na Tirolskem, kjer se baje delavne moči dobro plačujejo. Samo naša župnija jih je oddala precej čez sto. Železniško vodstvo je obljubilo vožnjo tje gori zastoj in njemu, ki bode eden mesec gor, polovico znižano nazaj; dvamesečnim delavcem pa tudi nazaj zastoj. Posebnih vesti sedaj še od njihovega posla nimamo, toda mrzab, slutimo, delo močno zadrževal ali oviral, vendar delo na letni čas odložiti bi tudi ne kazalo, ker takrat so ljudje potrebni domá. Želeti je, da bi se vsi Slovenci med tuji pošteno obnašali, da si pridobimo kot narod dober sloves tudi pri inozemcih!

Malo je menda bolj abotno vravnanih rečnih loterij, kakor je lani v svet stopivša tržaška razstavna. Določiti le tisoč dobitkov, pa dati napraviti preko 2 milijona srečk, to mora slednji zdravi razum spoznati za nedosledno, dà, abotno, kajti ako velja taka igra le, da si kupec srečke kupi za nekaj časa trohico meglene náde, je razumevno tú samo ob sebi, da se to z kupfom tržaških razst. srečk ne zamore zgoditi, toraj tudi manjka medú, na kterege bi se muhe vse-dale. Abotno pa je tudi, da bi moral ravno glavni dobitek 50000 gld. znašati v očitno

kvar pomanjkljivosti manjših dobitkov, za takšno srečko po 50 kr. bi bil glavni dobitek s 15000 gl. zadosti velik in da bi se ostala določena svota v manje dobitke po 200, 100, 50, 20, 10 in 5 gl. razdelila; bile bi srečke večinoma že razprodane. Pa še ono breznačajno prelaganje za vzdignenje števil določenega dneva! Preložiti od 5. jan. na 18. febr., ne da bi celó razprodajalci za to vedeli, ki so poslali nerazprodane nazaj, je ravno tako brezumno, kakor je vsa njena sestava in „Slovenec“ je dotično ravnanje v eni zadnjih števil po pravici grajal. Nevolja je skoraj postala že splošna.* —

Iz Celovca, 12. prosinca. (Šematizem. — Drobnošti.) Danes je izišel šematizem Krške škofije v krasni obliki, trdo v platno vezan z zlatim okvirom. Iz njega posnamem sledeče:

Krška škofija se je ustanovila l. 1070. Iz početka je imela v svojem delokrogu le nekaj dolin na severni strani Koroške okoli trga Krke ali Gurk, po katerem je dobila ime. Pozneje so škofije Goriška, Ljubljanska, Oglejska in Solnograška vsaka nekaj odstopile, da se je Krška škofija povečala. Dne 1. rožnika 1859 je še lavantinski (mariborski) škof odstopil koroške dele svoje škofije, tako da obsega Krška škofija zdaj celo Koroško.

Deželni patron je sv. Jožef, škofijski patron pa sv. Janez Krstnik. Našteti so potem vsi kardinali; vsi dosedajni Krški škofje; vsi dosedajni stolni prošti. Vseh škofov je bilo s sedajnim 57, stolnih proštov pa 55. Umrlo je letos 14 duhovnov, novoposvečeni pa so bili le 4. Ni čudo, da duhovnikov vedno bolj primanjkuje! Bogoslovcev je v vseh štirih razredih le 23. Izpraznjenih je 183 far, kuracij in kaplanij!! Vseh duhovnov je 445; cerkev in kapelic 991. Katoličanov je v škofiji 337.628, dekani 25, far 266, med njimi 44 brez duhovnika. S kaplani so le največe fare preskrbljene.

V Glinjah, kjer so vprvič pri občinskih volitvah Slovenci zmagali, bila je volitev ovržena, pri drugi volitvi pa so zmagali nemškutarji, ker so Medborovci vsi za — grablje glasovali. Tam so ljudje vsi od fužinarjev odvisni; svobodni kmetje iz Glinjan pa so to pot v manjšini ostali. Najbrž je bil pritisk velikansk; sicer pa še nimamo tukaj natančnejih poročil.

Novo zaupnice so g. prof. Einšpielerju došle iz Diekš, iz Št. Lenarta pri 7 studencih, iz Št. Petra pri Vašinjah, iz Črnc, iz Št. Vida v podjurski dolini, iz Škofic, iz Trušenj, iz Bele pri Železni Kapli, iz Šmihela pri Pliberku. Zdaj ima gosp. poslanec že okoli 30 takih zaupnic; pa nemškoliberalci se delajo gluhe in slepe, ter še vedno v svet lažejo, da koroški Slovenci sami hočejo nemške šole, ter da o nazorih g. prof. Einšpielerja nič vedeti nočejo.

V Gorici, 14. januarija. — Pretečeno nedeljo, na praznik presv. Imena Jezusovega je bil tu Msgr., Dr. Alojzij Zorn, prejšnji

* L. 1880 je vrednik videl razstavo enake baže v Düsseldorfu, pa mnogo mnogo več; razstavni prostor (pa vkup, ne raztresen) je zavzel 87 oravov zemlje in vendar vodstvo ni izdalo več kakor 300.000 srečk in ker so te naglo pošle, še 300.000. In vodstvo tržaške razstave izdá toliko srečk, da neprodanih ostane čez dva milijona! Vedno smo mislili, da je saj ena 0 preveč, a ker ni preklica, mora že res biti. Čudno, da bi tega vlada ne bila vedela in če je vedela, da je dovolila. Vredn.

kanonik in vodja tukajšnjega centralnega semenišča v škofa za Poreško-puljsko škofijo posvečen. Prelepi in ginljivi obred škofovskega posvečevanja, kterega je kot posvečevalec (konsekrator) opravljal naš prevzvišeni knez nadškof pri vsi njegovi visoki starosti čudovito spretno in zavestno, in kteremu sta azistirala škofa Tržaški Msgr. Glavina in škof Krški, Msgr. Feretič, je trajal od 9. do 11 $\frac{1}{2}$ ure v prenapolnjeni stolni cerkvi vpricho visokih duhovskih in svetnih oblastnikov (c. k. Tržaškega namestnika Depretisa, okrajnega glavarja bar. Rechbacha, deželnega glavarja pl. Pajerja itd.), vpricho gostov tujih (dveh kanonikov iz Poreča, več duhovnikov iz Trsta) in domačih prijateljev in znancev. — Pomenljivo je, da je bil novi škof Msgr. Zorn rojen pod obrambo presv. Imena Jezusovega 13. jan. 1834. l., in sicer v Privačini blizo Gorice, bil v mašnika ordiniran praznik presv. Imena Jezusovega 13. jan. 1857. l., in letos zopet taisti praznik in v taisti cerkvi bil posvečen v škofa. Ako sta bila prva dva v istem letnem dnevu se vjemajoča dogodka neodvisna od njegove volje, je bil pa omenjeni isti praznik za posvečbo škofovsko izvoljen od pobožnega novega škofa samega, kteri je hotel s tem pokazati, da nastopi svojo težavno službo v Imenu Jezusovem, v kterem samem je naša pomoč in zveličanje. — Presvitli škof je med onimi duhovni Goriške grofije, kteri so bili zadnja štiri stoletja povzdigneni do škofovske časti, vže šest in dvajseti škof. Škofovske insignije, s kterimi je bil Msgr. Zorn pri posvečevanju okinčan, je večidel v dar prejel od Goričanov. Tako so mu n. pr. darovali tukajšnje Uršulinke škofovsko mitro; profesorji bogoslovja, goriški kanoniki in župniki so mu poklonili škofovsko palico in zlato verižico, katoliško društvo goriško mu je izročilo lep album in naprsni križ; bogoslovci so mu kot svojemu nekdanjemu ljubljenu vodju darovali krasne mašne bukve. Vrh tega je starosta tukajšnjih bogoslovskih profesorjev; veleznani učenjak v orijentalnih jezikih, prof. Kocijančič izdal slavnostno knjižico. Duhovniki solkanske župnije pri Gorici so pripravili krasno adreso in lepo pesen, in dva neimenovanca sta mu posvetila lepo latinsko in italjansko odo. L' Eco del Littorale, tukajšnji klerikalni list je izšel na dan posvečevanja praznično obrobjen.

Dolga in raznovrstna cerkvena slovesnost s pomenljivimi obredi se je vršila v lepem redu in posebno veličastno je bilo videti častitljivega starčka konsekratorja, kteri je ta dan že petemu škofu roke pokladal.

Pri slavnostnem obedu v knezo-nadškofijski palači je bilo 28 oseb. Povabljene so baje bile vse duhovske in svetne najviše oblastnije na Goriškem.

Zvečer ob 6. uri je bilo tukajšnje katoliško društvo „Circolo cattolico“ v čast novemu škofu, nekdanjemu udu svojemu priredilo lepo slovesnost. Bila je prav dobro obiskana in sicer od odličnega občinstva obojega spola; sam slavljenec je počastil društvo s svojo navzočnostjo, kakor tudi škofa azistenta, c. k. namestnik Tržaški, goriški okrajni glavar itd. Ko je bil izvršen orchester izvršil neko muzikalno introdukcijo in je bil društveni predsednik pozdravil zbrano občinstvo, je nastopil Msgr. dr. Vallussi, prošt tukajšnjega katedr. kapiteljna in je v njemu lastni lahkoti, prostosti in zgovornosti imel res slavno-pomenljiv govor.

Hotel je proslavljati slavljence istega dne, ali bal se je, da bi s tem ne razžalil njega občeznano ponižnost in skromnost. Toraj je moral o njem govoriti in ne govoriti. Speljal je to govoreč o nekem popotovanju po resničnem in vzornem svetu, tako da je na zadnje vendar le govoril o čednostih novo posvečenega škofa ne omenivši niti njegove osebe, tako da se mu je občinstvo res čudilo. — Po vokalnem dvospjevu je nastopil slovenski govornik obče znani gosp. Andrej Marušič, katehet na tukajšnji gimnaziji. Da je on v tem društvu nastopil — tako se je izrazil govornik — je dvojni vzrok. Prvič mu je to mogoče, ker je društvo katoliško in šteje v svojem krogu Italijane in Slovence, držec se načela in nauka kat. Cerkve, kteri ne razločuje med Judom in Grkom, kajti „isti Gospod je vseh“. Drugič, ker je novo posvečenec naš domačin — Slovenec. Da bi občinstvo novemu škofu dostojno moglo čestitati in njega zasluge in čednosti oceniti, podal je govornik v kratkih potezah njegov dosedanji životopis. Končal je v lepih in ginljivih besedah tako-le: „Ni tesnejše zveze, kakor je med materjo in sinom. Zatorej je tudi materin glas človeku zmerom naj ljubši. Kri ni voda. S ponosom in radostjo smemo Te, novoposvečenec šteti med domačine v ožjem pomenu te besede, ker Tvoj materinski glas bil je — slovenski. Kedar bodeš torej v daljni Istri slišal zopet ta glas — bodi Ti ljub in drag in spominjaj se Tvojih rojakov — Slovencev! Zbrano občinstvo pa povabim, da zakliče posvečenemu škofu Poreško-puljskemu: „Bog naj ga živi še mnogo, mnogo let!“ — Burni živio-klici so pritrtili govorniku in ga prepričali, da je s svojim govorom pravo pogodil. Take odločnosti vpricho tako mešanega in raznovrstnega občinstva nismo pričakovali od g. Andreja Marušiča. Zatorej tem več slava mu za njegov izvrsten govor! — Tudi milostljivi škof Zorn so v svojem zahvalnem in poslavljajočem govoru prav dali slovenskemu govorniku v tem obziru, da v katoliškem društvu, kakor sploh v katol. Cerkvi, ni razločka med narodnostimi in da je treba s skupnimi močmi in v bratovski ljubezni boriti se zoper skupnega neprijatelja. Pri tem boji pomagajo ravno katoliška društva ter služijo bojevalni Cerkvi kakor n. pr. pomagalni kori v vojski. Na to se je novi škof priporočil molitvi društvenikov in je na priprošnje društvenega predsednika podaril pričujočim svoj blagoslov. — Lepa ta slovesnost je v obče prav dopadala — izvzemši nekega oblastnika, kteremu je blezo preveč zdéhalo se po blago glasni (!) in „edinozveličavni“ nemščini, brez ktere se je pa vendar, kakor smo videli slovesnost sijajno zvršila. Da bi se vendar tista blažena nemščina ne tiralo „usque ad absurdum“ in je ne zahtevalo tam, kjer se o nje potrebi nobenemu še ne sanja ne.

Jutre priredijo tudi tukajšnje sestre „Naše Gospé“ (Notre-dame) v svojem zavodu neko slovesnost v čast novoposvečenega prelata, kteri bo vendar še nekaj časa v Gorici ostal, kajti intronizacija v Poreču bode še le bajé sredi posta.

Domače novice.

V Ljubljani 18 januarja.

(Konfiskacija.) V torek je bil „Slovenec“ konfisciran zarad dopisa „Iz Škofje Loke“ in domače novice „Kam so že prišli.“

(Katoliška družba) obhaja 24. t. m. občni zbor o polusedmih zvečer, h kateremu so udje vljudno povabljeni.

(Sacerdotibus pro memoria.) V Directorium Labac. 1883 naj se stavi 3. marc. 3. oratio. pro Papa. — 13. marc. Fest s. Petri Dam. Cr. III. p. Pent, color viridis.

(V mestni seji 9. t. m.) je bil sprejet navsvet finančnega odseka, poročevalec g. dr. Zarnik, da naj mesto kupi licealno poslopje in naj tam umesti II. mestno šolo v pripravne sobe, v pritličji pa naj se naredo tržne lope. — Poročevalec je med drugim rekel, ako bi se zidala mestna šola kje na Poljanah ali v Štent-Peterskem predmestji, bi to višej stalo, kakor da bi mesto kupilo licealno poslopje — V isti seji se je „Glasbeni Matici“ dovolilo za l. 1883 podpore 200 gl.

Seja dne 9. t. m. se je nadaljevala v petek 12. m. in po 4urni seji sprejel se je mestni predštev za l. 1883; evangeljski šoli, ki je prav za prav verska šola v Ljubljani, odrekla se je dosedanja podpora; protestantovskih otrok ni ravno tako mnogo, katoliki naj pa pošiljajo svoje otroke v javne šole, ako jim pa te niso všeč, pa v privatne zavode — saj jih je menda dosti v Ljubljani; da bi pa ljubljansko mesto še posebej podpiralo nemško, protestansko šolo, to je menda saj nepotrebno.

(Iz seje občinskega zbora 16. t. m.) Sklenjeno je bilo mojstrom povrniti kavcijo, katero so položili pri zidanji mestne klavnice, ker potrdilni zapisnik (Collaudirungs-Protokoll) je bil odobren in sprejet. Le kranjska stavbena družba ima še eno leto pustiti kavcijo zastran ledenice. Gospodu magist. svetovalcu in mestnemu fiziku dr. Kovaču se dovoli, da letno poročilo sestavi v nemškem jeziku. Nasvet obč. svet. g. Hribarja zarad napeljevanja vode se sprejme, in v odsek, ki ima to vprašanje preduhtati, se volijo obč. sv. gg. Bürger, Dežman, dr. Drč, Hribar in podžupan Fortuna.

(Ljubljanskih lozov) so bile 2. januarja vzdignjene naslednje številke:

Št.	70110	dobi	30.000	gld.	
„	55.003	„	2000	„	
„	27.218	„	500	„	
„	32.526	„	500	„	
„	41.939	„	500	„	
„	48.326	„	500	„	
„	57.436	„	500	„	
Št.	2513,	3109,	5615,	10.862,	12.875,
	15.243,	15.801,	16.750,	18.452,	20.665,
	21.115,	23.201,	23.806,	23.985,	24.120,
	24.420,	24.609,	25.661,	26.410,	27.992,
	28.385,	29.433,	29.784,	31.220,	32.147,
	32.521,	34.012,	3.5081,	36.764,	39.557,
	40.992,	41.185,	41.853,	42.712,	43.078,
	44.539,	46.099,	46.242,	46.541,	47.149,
	49.323,	50.728,	50.905,	51.487,	52.069,
	53.544,	54.319,	54.522,	54.657,	55.622,
	56.034,	57.717,	59.856,	61.528,	62.437,
	63.023,	64.301,	64.454,	64.650,	64.923,
	65.026,	67.173,	67.175,	67.401,	68.254,
	69.809,	71.583,	72.538,	74.475,	74.801,
	74.906	po	30	gld.	

Od dosedaj vlečenih števil se še niso oglasili za dobitke:

Št.	53.537	z dobitkom	20.000	gld.	
„	45.330	„	1500	„	
„	26.162	„	600	„	
Št.	13.037,	24.813,	33.724,	in	70.137
	z dobitki	po	500	gld.,	pa št. 999,
	1487,	1749,	2204,	2524,	2538,
	2987,	3575,	3783,	4683,	5540,
	7978,	8284,	8576,	9132,	9645,
	9739,	10.308,	10.868,	11.205,	11.253,
	11.785,	11.837,	12.429,	12.466,	14.371,
	14.542,	14.811,	14.957,		

1.6055, 17.460, 17.682, 18.077, 19.545, 19.717, 19.877, 20.083, 20.533, 21.730, 23.407, 23.719, 25.223, 25.608, 28.104, 28.719, 28.845, 29.305, 29.621, 29.732, 31.247, 31.902, 32.542, 32.833, 32.964, 34.175, 34.379, 35.035, 39.260, 40.100, 40.177, 44.632, 48.715, 48.885, 49.191, 49.586, 506.21, 50.735, 51.329, 51.429, 56.803, 60.137, 60.140, 60.339, 61.140, 70.024, 72.514, 72.752, 74577 z dobitki po 30 gld.

(Pogreb.) Še slavnostjo je bil tukaj 16. t. m. pokopan gosp. Jožef Gerliczi pl. Gerlice, ki je pretečeno nedeljo umrl v 42. l. svoje starosti. Za pogrebom so šli razen številnih sorodovincev visoki gospodje: C. k. deželni predsednik, deželni glavar in več drugih odličnih gospodov. Mrtvaški sprevod so vodili stolni župnik kanonik gosp. Urbas.

(„Brencljnova“ 1. štev. t. l.), ki je prišla na svitlo v torek, odlikuje se po lepi obliki, obširnem zabavnem berilu, posebno pa po dveh lepo izdelanih podobah, ki prav drastično kažeta, kako je laška „irredenta“ (kača) zrastle tako, da se je zdaj bojita oba, Avstrijec in Lah. Prepričani smo, da bo list po vsebini in lični obliki vseh vsakemu, kdor ga v roke dobi.

Razne reči.

— Sprememba duhovščine v lavantinski škofiji. Za župnika v Makolah je imenovan č. g. Miha Lendovšek, do zdaj vikar v Ptuj. Čestitamo!

— Za direktorja goriškega centralnega bogoslovn. semenišča je izbran, kakor se čuje, msgn. Stef. Kocijančič, profesor sv. pisma st. zakona v istem semenišči in slavnoznani slovenski pisatelj. Čestitamo!

— Vabilo k veselici „narodne čitalnice“ v Cirknici dne 21. januarja 1883. — Eisenhut „Ustaj rode“ zbor. Gerbic „Slavčeku“ ženski četverspev. Nedved „Večerna“ mž. četverspev. Dr. Ipavice „Čuj ostru burja“ mš. čet. Kuntze „Mihova ženitev“ mš. čet. „Pes in mačka“ vesela igra v 1 dejanji. — Tombola. Začetek ob 7. uri zvečer. Za vstop plača ud 30 kr., z družino 50 kr., neud plača 50 kr., z družino 80 kr. Odbor.

— Posvečenje poreškega škofa, preč. msg. Alojzija Matija Zorna, se je preteklo nedeljo vršilo z veliko svečanostjo v Gorici.

„L Eco“ opomni na lepo zvezo novoposvečenega škofa s presv. Imenom Jezusovim. L. 1857, 13. januarja ravno na nedeljo presv. Imena Gospoda je bil v mašnika posvečen bogoslovec, g. Alojzij Zorn in letos, 14. januarja, pa je ravno ta mašnik posvečen v škofa poreškega. Prvi primerljive bil neodvisen od njega volje, drugega si je pa prečast. škof sam izvolil in tako tudi lepo kazal na tesno zvezo Vstanovitelja katol. Cerkve s svojimi namestniki, škofi ali vladiki Njegove Cerkve, katerim je bil novoposvečenec preteklo nedeljo prištet.

Pri tej priliki izvemo tudi iz navedenega časnika, da je monsign. Zorn 26. škof, ki ga je rodila grofija Goriška. V Ljubljani so bili sledeči Goričani škofje: Mil. g. Urban Textor od l. 1544 do l. 1558, od B. Kanizia imenovan „Kladvo za Luterane“ zaradi gorečnosti, s katero se je navalu protestantizma ustavljal. Trinajst let pozneje mu je nasledoval mil. g. Konrad Glušič, pred župnik Komenski, od l. 1571 do 1578. Dve leti pozneje je postal škof Ljubljanski nad- diakon Goriški, mil. g. Janez Tavčer od

1580. do 1597. l. Od l. 1664 do 1683 je zasedal Ljubljansko stolico Gradiškan, g. Jožef grof Rabatta. Od l. 1701 do l. 1711 je našo škofijo vladal Goričan g. Ferd. grof Kühnburg.

Drugih 21 škofov Goričanov je vladalo škofijo Tržaško, Pasavsko na Bavarskem, Praško na Českem, Kerško na Koroškem, Goriško in Poreško, i. dr. Že nekaj let vlada Tridentinsko škofijo mil. g. Jakob Della Bona in od zdaj naprej mil. g. Alojzij Zorn bo vladal Poreško, dokler bode Gospodu dopalo.

Res, mala poknežena grofija Goriška sme ponosna biti na toliko vzvišenih rojakov.

— Včasih le pomaga. Mnogo se je tožilo, da je najnovejša izdaja znanih „Šusterjevih svetopisemskih zgodb“ krščanstvu malo prijazna, kar je zaradi nepristojnih podob tudi res. Tirolski list „Andreas Hofer“ pa ravno kar naznanjuje, da je c. k. vodstvo zaloge šolskih knjig Herderjevi bukvarni zapovedalo, da naj poprejšnjo izdajo s pristojnišimi podobami oskrbi, kar bode se tudi nemudoma izvršilo.

— Dante Alighieri. Tretji del „Božje komedije“, to je Raj, je v českem prevodu Jarosl. Vrchlickeho v založbi tiskarne A. R. Lauermanna v Pragi prišel na svetlo; prva dva dela: Peklo pa Očistec sta že prej natisnjena.

— Dunav po nižjem Ogorskem upada in tako je odstranjena največa nevarnost, v Mohaču je 13. t. m. voda tekla po ulicah in 600 hiš je bilo pod vodo; med Monostorsegom in Kapusinovci je voda naspice pretregala, da jih še sedaj ne morejo zamašiti; v Karlovcih je voda v mesto prodrla, pri Osegu je Drava nastopila, trdnjava je pod vodo. — Koliko pa je voda škode naredila, koliko ljudi v revščino in nadloge potisnila, prikazalo se bode še le, ko se vode odteko, v prvem strahu ljudje ne mislijo na drugega, nego da življenje otmo, a ko iščejo svoja prejšnja bivališča in vidijo, da so ob vse, tačas še le čutijo prav živo svojo nesrečo. — V bavarskem Palatinatu (Rheinpfalz) se je v samem okraji Frankenthal podrlo 1200 hiš in to je še le ob levem bregu Rajne, koliko pa na desnem bregu in po vsem Porenji? — Rajna se pretaka po naj lepših krajih Nemčije; na levem bregu srednjega nje toka je tudi prej Francoska Alzacija; da pokažejo Francozje sočutje, do Alzačanov, so začeli nabirati po vsem Francoskem za nje. — Ljudje so že taki, iz krščanskega usmiljenja ne dajo radi, kedar je pa kaj človeškega vmes, se precej navduše. — Nemški cesar je za prvo pomoč, odločil tudi 600.000 mark iz razpoloživega denarja državne blagajnice, a večje in izdatnejše podpore bode treba nesrečnim krajem, da se vsaj nekoliko opomorejo. — V Avstriji je pa zopet svitli cesar prvi, ki se spominja nesrečnih, in ki iz svojega premoženja podpira nesrečne. Bere se tudi, da je cesarjevič Rudolf mislil odpotovati na vzhod, a glede na razne nesreče, ki se doma godé, misli pot odložiti in nekaj stroškov za to obrniti v pomoč ljudem, po povodnji poškodovanim.

— V Berdičevem (Rusko) je pogorel v noči na nedeljo cirkus iz lesa zgrajen, ponesrečenih je blizo 300 ljudi. Berdičevo je trgovsko mesto v ruski guberniji Kiev. V cirkusu je bilo 600 ljudi, med njimi 400 judov, kajti med 60.000 prebivalcev v mestu je 40.000 judov. Ogenj je prišel iz konjskega hleva, ker niso varno ravnali s petrolejem.

Od 31 izučenih konj so jih rešili samo 4, tudi 12 psov je zgorelo. — Štiri žene, slišati o velikanski nesreči, so prišle ob pamet.

— Peklenska hudobija. V Genovi je bil v cerkvi Matere Božje dobrega sveta duhovnik pri altari, cerkev vsa polna, čez oken vrže nekdo bombo, razpoči se, ljudje se prestrašijo in deró k vratim, duhovnik je vendar rekel, velika vrata do kraja odpreti, tako da druge nesreče ni bilo.

— V Milvavkiji, v Ameriki je pogorela 10. t. m. velikanska gostilnica, visoka 6 nadstropij; nad 100 ljudi je zgorelo, a 76 onih, ki so iz oken skakali, je pohabljenih; goreti je začelo ob 10. uri zvečer. Ko je goreti začelo, je bilo nad 400 gostov v hotelu. Škode je 500.000 dolarjev.

— Obustji reke Mersej (Angleško) strčnili ste se dve barki: vapor „City of Brussels“, ki je bil zasidren ob ustji reke, in si ni upal zaradi megle naprej, ob to barko je trčil vapor Kirby Hall, ki je na svoji prvi poti prišel iz Glasgova in je hotel v Liverpoolu še nekaj naložiti. Prva barka se je potopila, vtonila sta dva popotnika in 8 mornarjev, ki so iskali zavetja na jamborih a ti so se v vodo prekucnili.

— Svinčeno belino, v kateri se nahaja srebro, najdlji so v Ledenicah, Sirmske županije ne dalje od Dunava na severni strani Fruške gore. V globočini 15 metrov je bila najdena žila 25 do 38 centimetrov debela.

Eksekutivne dražbe.

18. jan. 1. eks. držb. pos. Jurij Morave Učakovce 804 gld., Černemelj. 1. eks. držb. pos. Ivan Lilek Sela, 560 gld. Černemelj. Ponavl. eks. držb. pos. Marija Junko iz Černemlj 180 gld. Černemelj. Ponavl. eks. držb. Jože Barič iz Dol 50 gld. Černemelj. Ponavl. eks. držba Nikolaj Badovič iz Belč Verha 463 gld. Černemelj. Ponavl. eks. držb. pos. Janez Marentič iz Černemelj 200 gld. Černemelj. 1. eks. držb. pos. Jože Barič iz Oberha 579 gld. Černemelj. 3. eks. držb. pos. Matija Vidrih iz Rakeka 3238 gld. Logatec. 3. eks. držb. pos. Anton Fajca iz Jakobovic 5860 gld. Logatec. 3. eks. držb. pos. France Bajt iz Planine 650 gld. Logatec. 1. eks. držb. pos. Marija Sajnic, Vimol. št. 9. — 623 gld. Černemelj. 1. eks. držb. Jurij Loretič iz Starega trga 343 gld. Černemelj. 1. eks. držb. pos. Jak. Bukove iz Kota 50 gld. Černemelj. 1. eks. držb. pos. Andrej Lenarčič Nadanjeselo 820 gld., Postojna.

Umrlj so:

12. jan. Neža Finkel. 87 let, Karlovska predmestje št. 7, starost. Marija Urbas, 50 let, Reslev trg št. 1, spridenje jeter. 13. jan. Marija Dovganivec, gostja 72 let, Hovica starost. — Friderik Kevšnik, 17 let, Poljanski nasip št. 50 pljučna tuberkuloza. 14. jan. Urša Močnik, gostja, 55 let, Št. Peterska cesta, srčna napaka. J. Peršl, 3 ted. št. Pet. cesta, slabost. J. Kaloman Gerlici pl. Gerlice, posestnik 42 let, gosposke ulice, h. št. 3, mertud. 15. jan. Anton Papež, delavec sin 1 1/2 leta slabost.

V bolnišnici:

Jernej Pipan, delavec 47 let, tuberkuloza. Marija Zavbel, gostja 82 let, starost. 11. jan. Frančiška Bučar, deavka 19 let, oslabljenje. 12. jan. Edvard Hammerl delavec sin 2 leti, Helena Medic, go tija 81 let, puljučna tuberkuloza.

Obče znane in izvrstne na Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega nepokvarjenega čebelnega voska (13) priporočata

P. in R. Seemana v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.